

1.

Megölték a császárnét! – hirdette csupa nagybetűvel a Neue Freie Presse címlapja.

Gustav von Karoly szeme könnybe lábadt. Bár életében csak egyszer láthatta közelről, mégis rajongott a császárnéért. Őt esztendőös kisfiú volt, amikor nagyapja, Albert von Karoly, a császári istállók felvigyázója magával vitte a császári és királyi udvari lovaglópályára, ahol végignézhetette Őfelsége futószáron végzett gyakorlatait. A császárné királyi tartásban ült a nyeregben, földöntúli szépségű arca valósággal ragyogott. Azokra az angyalokra hasonlított, akiket a Gustav nagyszüleinek hálószobájában függő festményeken lehetett látni.

Most pedig ő maga is angyallá lett, gondolta Gustav.

Nemcsak a Neue Freie Presse különkiadását vásárolta meg, hanem más újságokét is, amelyeket egyébként szinte soha nem olvasott. A városban mindenütt rikkancsok futkostak hangosan kiáltozva a szomorú hírt: Szeretett császárnénk halott! Meggyilkolták Őfelségét, Ausztria császárnéját és Magyarország királynéját!

A járókelők valósággal kitepték a rikkancsok kezéből az újabb és újabb különkiadásokat. A rettenetes hír futótűzként terjedt Bécsben, az emberek összedugott fejjel, suttogva tárgyalták. Idegenek fordultak egymáshoz hírekért, hátha a másik többet tud a tragédiáról. Még az ég is sötétbe borult Bécs felett, mintha az egész városra hatalmas, fekete gyászfátyol ereszkedett volna alá.

Amikor Gustav este fél nyolc körül hazaért, nagynénje, akivel a császári és királyi istállók feletti szolgálati lakást megosztotta, már az előszobában várta.

– Hallottad? – kérdezte sápadt arccal. Látszott rajta, mennyire megrázta a hír. Tarkójára feltűzött kontya kibomlott, hosszú, őszesszőke tincsek lógtak az arcába. A keze reszketett. – Egész nap nyitva volt az ablak. Hallottam, amit a kocsisok beszéltek lent. Igaz? Tényleg meggyilkolták Erzsébetet? Nem, inkább ne is mondj semmit... Látom rajtad, hogy igaz...

Magához ölelte Gustavot és egy csókot nyomott az arcára, aztán minden átmenet nélkül kirántotta a kezéből az egyik újságot, kisietett vele a konyhába és hangosan olvasni kezdte a Neue Freie Presse 1898. szeptember 10. szombati külöнкиadását.

„Most érkezett a rettenetes hír: nemes császárnénk, Erzsébet, akinek kezéből csak áldás áradt a világra, a Genfi-tó partján, ahová azért érkezett, hogy enyhülést nyerjen fájdalmaira, merénylő kezétől lelte halálát.”

– Elég szűkszavú – csóválta a fejét Vera, aztán az Illustrierte Wiener Extrablatt ingyenes külöнкиadását húzta maga elé. – Lássuk, mit ír a konkurencia.

„Császárnénk halott! Anarchista gyilkolta meg Genfben!

Szörnyű hír járja be a várost. Császárunk, ki már oly sok megpróbáltatást szenvedett el a sors kezétől, most ismét rettentő veszteséget szenvedett, gyilkos kéz ragadta el tőle hitvesét, szeretett császárnénkat.

Isten adjon erőt szegény császárunknak, hogy elviselje ezt a szörnyű tragédiát!”

– Hagyd abba, Vera, én is tudok olvasni – intette le Gustav, azzal újra kezébe vette a Neue Freie Presse külöńskiadását és tovább olvasta a híradást.

„Erzsébet császárné ma sétahajózáson vett részt a Genfi-tavon. Amikor a hajó kikötött Genfben és az utasok elhagyták a fedélzetet, a császárnéhoz odalépett egy személy, és hegyes törrel megszúrta a szíve tájékán. A vérző császárnét felvitték a hajóra, majd, mivel állapota rosszabbra fordult, kivitték a partra és egy hordályra fektették, amelyen kilehelte lelkét.

A gyilkost, egy olaszt a tömeg azonnal elfogta és átadta a hatóságoknak. A merénylő anarchistának mondta magát. A császárné holttestét a szállodájába vitték.”

– Ostobaság – jelentette ki Vera egy másik újságot maga elé húzva. – Nézd meg, itt egészen mást írnak. „Genf, szeptember 10., délután 3 óra 40 perc.

Felséges Erzsébet császárnénk 12 óra 40 perckor hagyta el a Beau Rivage szállodát, hogy a hajó kikötőhöz sétáljon. Odavezető útján egy ismeretlen személy vetette rá magát és erősen megütötte. Őfelsége elesett, de segítséggel újra talpra állt és még elérte az indulni készülő gőzöst. A hajó fedélzetén azonban rosszul lett és elvesztette az eszméletét. A kapitány először nem is akart kifutni a tóra, de Őfelsége kíséretének kérésére mégis elindította a hajót, azonban nem sokkal indulás után a gőzös visszafordult és ismét kikötött. Őfelségét, aki már nem nyerte vissza eszméletét, egy rögtönzött hordágyon visszavitték a Beau Rivage szállodába. Őfelsége ruházatán vérfoltok ütözköztek ki. A tettest elfogták.

Őfelsége Erzsébet császárné néhány perccel azután, hogy visszaszállították a szállodába, kilehelte lelkét. Megállapítást nyert, hogy törsvérzés érte a szíve tájékán. A gyilkos egy Párizsban született olasz anarchista, bizonyos Lucheni nevű személy.”

Vera a homlokát ráncolta.

– Látod? Már megint a te kedvenc lapod a legrosszabbul informált az egész városban – jegyezte meg.

– Nem rosszabbul informált, hanem csak a tényekre szorítkozik – igazította helyre mogorván Gustav. – Neked magyarázzam a különbséget a két újság között?

– Csakhogy a Neue Freie Presse által közölt tények még csak nem is tűnnek igaznak – vitatkozott Vera. – A császárnét nem a kikötés után, hanem még a sétahajó indulása előtt szúrták meg.

– Számít ez valamit? – morogta Gustav egyre bosszúsabban.

– Majd kiderül. Mindenesetre egészen biztos, hogy egyik lap sem a teljes igazságot közli. Szerinted tényleg egy anarchista ölte meg? Én nem hiszem.

– Ki más tette volna? Nagyon sok anarchista bujkál Svájcban.

– Szerintem pedig egy bérgyilkos volt – jelentette ki Vera határozottan. – Talán az angol, vagy az orosz uralkodóház bízta meg. Vagy egyenesen a bécsi udvar, a saját családja ölette meg a császárnét. Az utóbbi időben nagyon sokan ellene fordultak a főnemesség köreiben.

– Megint elszabadult a fantáziád, Vera! – csattant fel Gustav. – Lehet, hogy inkább neked is bűnügyi regényeket kellene írnod, mint Auguste Groner barátnőd teszi.

Vera azonban nem hagyta magát.

– Gondolkozz, Gustav! – makacskodott. – Kinek állhat érdekében az osztrák császárné halála? Megmondom én neked: Európa háborús köreinek. A császárné a béke híve volt, még ha nem is válaszolt soha Bertha von Suttner leveleire. A császárra pedig annak ellenére is nagy befolyással bírt, hogy többnyire távol volt Béctől.

– Akkor most szerinted kinek kellene hadat üzennünk? Talán egyenesen Svájcnak? Ugyan már, nénikém, mindez tiszta képzelgés, semmi más. Attól félek, kezdesz üldözési mániában szenvedni. Rudolf trónörökös öngyilkossága után is azt állítottad, hogy a titkosszolgálat tette el láb alól.

– Látom, logikus érvekkel nem lehet hatni rád. Inkább Dorotheával beszéltem meg a dolgokat – Vera elhúzta a száját és felállt, jelezve, hogy részéről a beszélgetés véget ért.

2.

Dorothea, Vera elhunyt barátnőjének, Valerie Palmének huszonöt esztendőös leánya átmenetileg náluk lakott, várva, hogy felvételt nyerjen a zürichi egyetem orvostudományi karára, és megboldogult édesapjához hasonlóan orvos lehessen.

Vera von Karoly néhai barátnője, Valerie egy zsidó származású hamburgi orvoshoz ment feleségül, aki Bécsben járt egyetemre, majd diplomája megszerzése után családjával együtt visszaköltözött a Hanza-városba. Néhány évvel később kolerában halt meg, amikor a gazdag hamburgi polgárok helyett a legszegényebbeket ápolta a város nyomornegyedeiben, ahol aztán ő maga is elkapta a betegséget. Valerie a férje halála után visszatért kislányával Bécsbe és hosszú éveken át próbálkozott bekerülni az egyetem orvosi fakultására. Mivel a férje asszisztenseként eltöltött évek alatt maga is komoly orvosi tudásra tett szert, a császárváros szegényei nemsokára már hozzá fordultak a bajaikkal. Valerie kezelte a nyomornegyedek számarköhögésben, tüdőgyulladásban, ekcémában és más bajokban szenvedő betegeit.

Amikor jótékonyaságból végzett ténykedése eljutott az orvosok fülébe, azonnal feljelentették kuruzslásért. A szerencsétlen asszony idegösszeomlást szenvedett, mire bezárták a Michelbeuerngrundon álló császári és királyi tébolydába. Addig is gyenge egészsége a kegyetlen, elmaradott kezelési módszerek következtében végleg megroppant. Közvetlenül a füle mellett leadott pisztolylövésekkel sokkolták, maró kenőcsökkel kenték be kopaszra borotvált fejét. A téli hónapokban is alkalmazott jeges fürdőket aztán már nem élte túl, és immár három éve múlt, hogy belehalt egy tüdőgyulladásba. Vera közönséges gyilkosságnak tartotta a halálát.

Dorothea az édesanyja halála után egy ideig még ott maradt a kis kétszobás bérelt lakásukban, és vendéghallgatóként minden áldott nap bejárt az egyetem orvosi fakultásának előadásaira annak ellenére, hogy rendes hallgatói helyre esélye sem volt. Fél éve azonban a lakás tulajdonosa zaklatni kezdte, miután pedig Dorothea visszautasította a férfi közeledését, az felmondta a bérleti szerződést és az utcára tette a lányt. Dorothea akkor költözött keresztanyjához, Vera von Karolyhoz.

Gustav Dorotheához való viszonyát nem lehetett kimondottan békésként jellemezni. Valerie Palme régebben, amikor még Hamburgban élt, minden évben ellátogatott Bécsbe a kislányával. Akkoriban Gustav gyakran foglalkozott a kislánnyal, miközben a két felnőtt hölgy beszélgetésbe mélyedve üldögélt. Kisgyermekként Dorothea nagyon tetszett Gustavnak, főleg, hogy mindig lelkesen nevetett a viccein és bolondozásain. Ma már inkább a vitatkozás volt együttléteik fő jellemzője, bár igaz, ami igaz, Dorothea gyöngyöző nevetése még ma is elbűvölte Gustavot. Ugyanakkor úgy érezte, a tizenegy évvel fiatalabb leány nem veszi őt komolyan, mivel Dorothea gyakran és nagyon szívesen szórakozott és nevetgélt rajta – általában a lehető legrosszabb helyeken és időpontokban.

Edi, a cseh kocsis, aki addig albérlőként lakott náluk, Dorothea beköltözésével az istállóban kényszerült berendezni alvóhelyét, ami tulajdonképpen nem volt rossz megoldás, hiszen addig is csak elvétele fizette Verának a lakbért.

Dorothea valamikor a nem túl távoli jövőben tekintélyes örökségre számíthatott egy apai ági rokon hölgytől, jelenleg azonban csak csekély kis járadékot mondhatott a magáénak, azonban így is ragaszkodott hozzá, hogy fizessen a szállásért és az étkezésért. Vera szégyenkezett ugyan kissé, hogy pénzt fogad el a keresztlányától, de minden fillérre rá voltak szorulva. Gustav magánnyomozói jövedelme éppen, hogy fedezte a megélhetésüket, Vera pedig cikkeket írt osztrák lapokba, valamint lusta egyetemisták disszertációit szerkesztette és gépelte. A kevéske tiszteletdíj, amit ezért a munkáért kapott, az olyan különleges kiadásokra ment, mint koncertjegyek, könyvek és néha egy új ruha.

Josefa, Gustav egykori dajkája szerencsére szinte ingyen, gyakorlatilag koszt-kvártély fejében vezette a háztartásukat. Minden második hónapban igyekeztek rendesen kifizetni a bérét, amit aztán általában valamilyen finomságra költött – no nem saját maga, hanem Gustav számára, aki szerinte kóros soványságban szenvedett. A jó asszony ezért igyekezett mindig a legjobb ételeket tenni az asztalra, mindenféle finomságot, ami Gustav érzékeny gyomrának is megfelel. Gustav gyomra sajnos valóban érzékeny volt, nagyapjától örökölte ezt a gyengeséget. Josefa ezért állandó félelemben élt, hogy védence, akár egykor nagyapja, Albert von Karoly, előbb-utóbb gyomorfekélyt kap.

Dorothea néha elejtett egy-egy tréfás megjegyzést Josefa túlzásba vitt gondoskodásáról, és kijelentette, hogy ha Josefa egyszer meggazdagodna, valószínűleg minden pénzét arra költené, hogy Gustavnak naponta bélszín vagy kaviár kerüljön az asztalára.

Gustavnak akaratlanul is Dorothea nevetése jutott az eszébe, amikor Josefa sürgette, hogy egyen még néhány kanállal a forró tyúkhúslevesből.

– Már megint köhögsz – állapította meg drámai hangon az idős nő, aki maga egyébként fiatal kora óta erős asztmától szenvedett.

– A dohányzástól van, jól tudod.

– Több tejet kellene innod. Erősítené a tüdődet.

– Kérlek, Josefa, hagyj békén egy kicsit. Nincs ma kedvem az evéshez.

Josefa elhúzta a száját, mire Gustav békítően megfogta a kezét.

– Ne sértődj meg mindjárt, légy szíves. Nem a főztőddel van a baj, csak ma egyszerűen nincs kedvem enni. Azok után, ami a császárnéval történt...

Az idős asszony elfordult és az edényekkel kezdett csörömpölni. Gustav segélykérően pillantott a nagynénjére, aki látható élvezettel hallgatta a szóváltást.

– Segíts, kérlek – suttogta oda Verának, aki azonban csak a fejét ingatta.

– Óvakodnék tőle, hogy beleavatkozzak.

Micsoda egy sors jutott neki, jajdult fel magában Gustav. Három végtelenségig konok nőszeméllyel kell egy fedél alatt élnie.

Megadóan a tyúkhúslevesbe mártotta a kanalat.

– Vigyázz, forró!

A figyelmeztetés elkészt.

– A fenébe! – átkozódott hangosan Gustav.

– Csak nem megégetted a nyelved? – mosolygott rá Vera színlelt sajnálattal.

Dorothea nemsokára hazajön a Musikverein épületébe meghirdetett koncertről, gondolta Gustav. A gyász hír hallatán valószínűleg minden koncertet és színi előadást töröltek a városban. Amikor hazafelé tartott, már találkozott is az első hoppon maradt színházlátogatókkal az Opera környékén.

Semmi kedvet nem érezvén hozzá, hogy három harcias lakótársával töltse az estét, Gustav inkább sétálni ment a belvárosba, és elvegyült a járókelők tömegében. Bécsiek százai tartottak a Hofburg felé, és álldogáltak hosszú időn át némán a kerítés előtt, így fejezvén ki részvétüket a császár felé, akit a vastag falak mögött sejtettek.

Este nyolc óra körül a hír eljutott az elővárosokba is, és onnan is megindult a tömeg az első kerület felé. Sokan azért jöttek, mert remélték, hogy a belvárosban többet is megtudhatnak majd a tragédiáról, aztán hazavihetik a híreket a szomszédságnak. A villamosok és a lóvasút kocsijai zsúfolásig megteltek, üres fiákert az egész városban nem lehetett találni.

A távíró hivatalokat is valósággal megrohanták, a Börseplatzon álló főhivatal pultjainál hosszú sorok kígyóztak. A telefonok egyetlen pillanatra sem hallgattak el. A kávéházakban is jóval többen ültek a szokásosnál, ismerősök tárgyalták lázasan az eseményeket.

Gustav a Café Schwarzenberg törzsvendége volt a Ringen, most is oda ült be sétája végeztével. Az egyik vendég egy szomszédos asztalnál éppen azt mesélte, hogy a császár első mondata Sissi meggyilkolása hallatán az volt: „Hát már semmitől nem kímél meg a sors?”.

Az öreg uralkodó önzése és érzéketlensége felháborította Gustavot, és egy pillanatra megértés támadt benne az anarchisták iránt. Az a gazember, aki megölte a császárnét, jobban tette volna, ha inkább a felséges asszony férjét segítette volna át a túlvilágra, gondolta, és rendelt magának még egy feketét.

A kávéházban sokan voltak, akik eredetileg a Musikverein vagy a Konzerthaus esti rendezvényére tartottak, azonban a koncertek a gyászra tekintettel elmaradtak. Kivételesen sok hölgy is volt a vendégek között, míg máskor mindig a férfiak voltak többségben.

Ez a szombati nap, szeptember tizedik napja, olyan különleges nap volt, amelyről mindenki tudta, hogy örökre bevonul majd a történelembe.

Gustav késő este tért csak haza, de még otthon is sokáig üldögélt álmatlanul nagyapja régi, kényelmes karosszékeiben az ablak előtt, figyelve az éjszakai várost és elgondolkodva saját életén.

Nagyapja, Albert von Karoly magyar volt, akit istállófelügyelői érdemeinek elismeréseként az uralkodó nemesi rangra emelt és egy tágas szolgálati lakást is kiutalt neki a császári és királyi istállók fölött. A nagyapa aztán feleségül vette egy régi osztrák nemesi család gyönyörű leányát, akitől két leánya született. Békességben és kényelemben éltek, amikor pedig a nagyapa végül elhunyt, tisztességes örökséget hagyott leányaira és egyetlen unokájára. Mivel azonban egyik leány sem ment soha férjhez, egyetlen megélhetésüket az apai örökség jelentette – ami ennek megfelelően nem is tartott ki sokáig. Gustav anyja, Gisela fiatal éveiben városszerte ismert operettszínésznő volt, és amíg rendszeresen fellépett, jó jövedelemben is részesült, amikor azonban alig negyven esztendősen megbetegedett és visszavonulni kényszerült, a pénzük gyorsan elfogyott. Gustavnak a katonaságnál eltöltött nyolc éve alatt a zsoldjából és az anyja által időnként küldött kisebb összegekből sikerült vala-

mennyit félretennie, így amikor leszerelt a hadseregtől, édesanyját pedig szinte ugyanakkor elveszítette, néhány hónapot el tudott tölteni Párizsban, azt követően pedig egy egész évet Londonban, a külföldi élet azonban végleg felemésztette a megtakarításait. A család költségvetése Gustav hazatérésekor gyakorlatilag a nullán állt. Amióta Gustav magánnyomozóként kezdett dolgozni, helyzetük ismét javult, a nyomozásból származó jövedelem azonban nagyon rendszertelenül érkezett, ezért amikor sikerült egy-egy nagyobb összegre szert tenni, azt általában azonnal elvitte a hetek, vagy éppen hónapok óta halmozódó tartozások kiegyenlítése.

Nagy szükség lenne újabb megbízásra.

3.

A felséges asszony holttestének hazaérkezése napján Gustav már nem sokkal este nyolc óra után útra kelt az Erzsébet császárnéről elnevezett pályaudvar felé. A sínpárok, amelyek nyugatra, a császárné egykori hazája felé vezettek, most utolsó útján szállították a boldogtalan asszonyt.

A Mariehilfer utcán hatalmas tömeg tolongott, Gustav alig jutott előre. A hadsereg is megjelent, a gyalogság és a lovasság osztagai megkezdték a pályaudvar környékének lezárását. Az emberek még jobban egymáshoz szorultak, de kivételesen senki nem tiltakozott. A lakosság és a hadsereg osztozott a gyászban.

Fél kilenc körül a katonák sorfala között begördültek az első hintók a pályaudvar elé. A nyílegyenesen sorakozó tisztek egyenruhájának gombjai, rangjelzései és a sapkájukon viselt császári sas csillogóra fényesítve villogtak az esti sötétségben.

A pályaudvar épületét fekete gyászba burkolták, a tornyokon és erkélyeken hatalmas zászlók lengtek.

Gustav a pályaudvar előtt találkozott barátjával, Rudi Kasper rendőr-főfelügyelővel, akinek kíséretében a peronra is bejuthatott, ahol már teljes létszámban összegyűlt a császári család, az egész kormány és a birodalom minden főméltósága. A gyászoló sokadalomban Gustav felismerte Lueger polgármestert, és hirtelen nagyon örült, hogy a lány kérése ellenére nem hozta el magával Dorotheát. A leány ugyanis gyűlölte a némettséghez tartozást fennen hirdető, antiszemita kijelentésekkel kérkedő bécsi polgármestert, és ha most megpillantotta volna, valószínűleg a gyász sem tartotta volna vissza attól,